

Intelektualci, samozavest in suverenost

ANTON GOSAR

prodekan Filozofske fakultete v Ljubljani

K razmišljanju o tej temi me je vzpodbudil članek v današnjem časopisu Delo o spravi med Nemci in Čehi. Dve naciji, skregani zaradi krivic, ki sta povzročili druga drugi, sta našli formulo za akt sprave in zakoličenje prihodnjega sožitja. Toda - in to je pomembno - nobena stran ni zavrгла (svoje) zgodovine, se ni odpovedala suverenosti nad kulturo in ozemljem nacije in države. Obe sta pogumno priznali stvarnost, ki je izključno zgodovina ne sme in ne more krojiti, še manj pa vplivati na prihodnost generacij, ki prihajajo. Obe naciji sta dokazali svojo zrelost.

Biti v geopolitičnem srcu Evrope - tako sta Češka in Slovenija - pomeni pozabiti na zamere, ki jih gojimo do sosednjih narodov in držav oziroma zgodovine in z njo povezanih skupin ljudi. Celo več: ponosni moramo biti na sobivanje z ljudmi v preteklosti in na nekatere izjemne rezultate obdobj, ki smo jim kot nacija (in prej) bili priča oziroma smo jih sooblikovali. Le tako bomo intelektualci črpali moč za samozavestno delovanje v prihodnje. Torej: priznati bi morali zgodovinsko realnost in vztrajati v narodovi in državni suverenosti. Toda - ali bomo znali mi, slovenski intelektualci, pozabiti na neljube dogodke in videti le dobre strani polpreteklih povezav s Srbi in Jugoslavani, partizani in domobranci, Avstrijci in Nemci, Madžari in Italijani, plemiči in gruntarji, komunisti in klerikalci? Ali smo že samozavestni graditelji naše prihodnosti? Za vstop v maastrihtsko Evropo bomo res zreli šele takrat, ko bomo ne le preskočili historične zamere, ampak bomo ponosno izpostavljali rezultate medkulturnih in medsocialnih povezav določenih, pravzaprav vseh obdobj narodove zgodovine. Ko bomo priznali, da nam je sobivanje in konfrontiranje v Avstroogrski dalo - tudi zaradi nemštva v naših mestih - denimo umetniško nadpovprečne spomenike in oblikovalo in utrdilo narodovo hrbtenico. Historična sobivanja bi lahko bila celo naš državniški adut, saj smo iz kulturnega prepletanja, ki si ga je za cilj zastavil tudi Maastricht, že v preteklosti gradili našo kulturo, bogatili našo geografijo in utrjevali narodovo samobitnost, ki je lahko Evropi - državi regij (če drugače ne vsaj iz turističnega vidika!) - le v ponos.

Bojim pa se, da v nas intelektualcih zavedanje tega še ni (dovolj) zrelo! Sramujemo se denimo tudi polpreteklega komunizma. Podobni smo nemškimi intelektualcem, med katerimi sem živel pet let, ki so se pogovora o nacizmu izogibali na veliko, če pa je beseda že nanesla na to obdobje, so se ga sramovali. Prav! Pa vendar, če smo pragmatični: ta prostor in to obdobje je Evropi dalo avtoceste in hrošča, reaktivne motorje in rakete (v nadaljevanju tudi za polete na luno) in... tudi opozorilo na nevarnosti pojava nacionalizma oziroma na nacionalistično evforijo. Izkušnja grozot je, med drugim, rodila humano Evropo.

Rezultati komunizma pri nas so - temu sosledno - tudi Nova Gorica in Velenje, Koper in Portorož, prva slovenska avtocesta in karavanški tunel, Pomurka in Gorenje, Lek in Krka itd. Na nekatere teh stvarnih pridobitev na s slovensko nacijo poseljenem ozemlju smo in moramo biti ponosni. Podobno kot na sodobno oblikovanje družbe, ki se je odražalo v procesih deagrarnizacije, urbanizacije, policentrične zasnove podeželskega razvoja itd. Obenem pa se moramo zamisliti nad grozotami, ki jih je povzročila evforija zmagovalcev - ter iz tega povleči nauk za prihodnost! Vse to naj nas utrjuje, nam daje moč in samozavest! Le suvereno ocenjevanje preteklosti, kritičen odnos do zgodovine, brez zanikanja kulturnega in stvarnega sožitja v preteklosti, skupaj z izpo-

stavljanjem dobrega v tem nam intelektualcem daje tisto samozavest, ki odseva navzven in utrjuje ne le kulturno samozavest, temveč tudi državno suverenost Republike Slovenije.

Urednik revije: dr. Andrej Kramar, revija@znanost.si

Uredništvo revije za družboslovne in humanistične študije, ki je bilo ustanovljeno leta 1991, je bilo prvotno namenjeno predvsem raziskovalnim delom, ki so se nanašala na slovensko družbo in kulturo. Vendar se je v času, ko je revija začela izhajati, pojavila potreba po tem, da bi se v njej objavila tudi raziskovalna dela, ki so se nanašala na druge države in kulture. To je bilo posledica dejstva, da so v Sloveniji v tistem času bili zelo redki strokovnjaki, ki so se ukvarjali s študijem drugih kultur in družb. Zato je bilo potrebno, da bi se v reviji objavila tudi raziskovalna dela, ki so se nanašala na druge države in kulture. To je bilo posledica dejstva, da so v Sloveniji v tistem času bili zelo redki strokovnjaki, ki so se ukvarjali s študijem drugih kultur in družb.

Revija je bila prvotno namenjena predvsem raziskovalnim delom, ki so se nanašala na slovensko družbo in kulturo. Vendar se je v času, ko je revija začela izhajati, pojavila potreba po tem, da bi se v njej objavila tudi raziskovalna dela, ki so se nanašala na druge države in kulture. To je bilo posledica dejstva, da so v Sloveniji v tistem času bili zelo redki strokovnjaki, ki so se ukvarjali s študijem drugih kultur in družb. Zato je bilo potrebno, da bi se v reviji objavila tudi raziskovalna dela, ki so se nanašala na druge države in kulture. To je bilo posledica dejstva, da so v Sloveniji v tistem času bili zelo redki strokovnjaki, ki so se ukvarjali s študijem drugih kultur in družb.

Revija je bila prvotno namenjena predvsem raziskovalnim delom, ki so se nanašala na slovensko družbo in kulturo. Vendar se je v času, ko je revija začela izhajati, pojavila potreba po tem, da bi se v njej objavila tudi raziskovalna dela, ki so se nanašala na druge države in kulture. To je bilo posledica dejstva, da so v Sloveniji v tistem času bili zelo redki strokovnjaki, ki so se ukvarjali s študijem drugih kultur in družb. Zato je bilo potrebno, da bi se v reviji objavila tudi raziskovalna dela, ki so se nanašala na druge države in kulture. To je bilo posledica dejstva, da so v Sloveniji v tistem času bili zelo redki strokovnjaki, ki so se ukvarjali s študijem drugih kultur in družb.

Revija je bila prvotno namenjena predvsem raziskovalnim delom, ki so se nanašala na slovensko družbo in kulturo. Vendar se je v času, ko je revija začela izhajati, pojavila potreba po tem, da bi se v njej objavila tudi raziskovalna dela, ki so se nanašala na druge države in kulture. To je bilo posledica dejstva, da so v Sloveniji v tistem času bili zelo redki strokovnjaki, ki so se ukvarjali s študijem drugih kultur in družb. Zato je bilo potrebno, da bi se v reviji objavila tudi raziskovalna dela, ki so se nanašala na druge države in kulture. To je bilo posledica dejstva, da so v Sloveniji v tistem času bili zelo redki strokovnjaki, ki so se ukvarjali s študijem drugih kultur in družb.

Revija je bila prvotno namenjena predvsem raziskovalnim delom, ki so se nanašala na slovensko družbo in kulturo. Vendar se je v času, ko je revija začela izhajati, pojavila potreba po tem, da bi se v njej objavila tudi raziskovalna dela, ki so se nanašala na druge države in kulture. To je bilo posledica dejstva, da so v Sloveniji v tistem času bili zelo redki strokovnjaki, ki so se ukvarjali s študijem drugih kultur in družb. Zato je bilo potrebno, da bi se v reviji objavila tudi raziskovalna dela, ki so se nanašala na druge države in kulture. To je bilo posledica dejstva, da so v Sloveniji v tistem času bili zelo redki strokovnjaki, ki so se ukvarjali s študijem drugih kultur in družb.